

**ACORD 127/2012, DE 25 DE JULIOL, DEL PLE DEL CONSELL
DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA**

Recordatori al prestador de serveis de comunicació audiovisual Televisió de Catalunya, SA en relació amb el contingut del programa *Sense ficció* emès el 30 de maig de 2012

1. Fets

Amb data 1 de juny de 2012 va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) un escrit, via correu electrònic, sobre l'edició del 30 de maig del programa *Sense ficció* anomenat "Què mengem?", signat per una persona que s'identifica com a veterinari col·legiat.

L'escrit manifesta que "en aquest programa no es varen observar el mínim desitjable i no es van respectar els nostres drets" pel que fa a la informació rebuda sobre "els tòxics en la cadena alimentària". Concretament, fa referència al fet que no es va respectar el "dret a la informació veraç" atès que, diu, es dona una "informació 'pseudocientífica' amb informació pamfletària o poc fonamentada"; no es va respectar el "dret a la informació plural", atès que no es dona "entrada a cap altra visió de persones enteses, professionals de la indústria alimentària, inspecció veterinària oficial i científics amb altres punts de vista"; i no es va respectar el "dret a saber quan estàs davant d'un espai publicitari".

Amb data 26 de juny de 2012, va tenir entrada al Consell un segon escrit, via correu electrònic, sobre el mateix programa, de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC). Aquest mateix escrit també es va rebre per correu ordinari amb número de registre d'entrada 0003E/802/2012, de 4 de juliol.

L'escrit de la FCAC exposa el "malestar per com es van abordar algunes qüestions al programa *Sense ficció* anomenat 'Què mengem?'" ja que consideren que poden "crear una alarma". Concretament es fa referència al fet que no s'hi van explicar els "requisits comunitaris, sinó que, a més, es va posar en dubte la credibilitat dels organismes oficials en matèria de seguretat alimentària"; d'altra banda, afirmen que "el reportatge va presentar l'agricultura ecològica com l'únic tipus de producció respectuosa amb el medi ambient i amb la salut de les persones", "sense contrastar amb experts del sector les informacions".

2. Fonaments de dret

D'acord amb l'àmbit competencial que estableix la Llei 2/2000, de 4 de maig, i la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (en endavant, LCA), el Consell de l'Audiovisual de Catalunya es configura com l'organisme competent, entre d'altres, en relació amb el prestador del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat.

La LCA preveu, entre d'altres, les disposicions, els criteris i els principis fonamentals relatius a la prestació pública del servei de comunicació audiovisual mitjançant, principalment, el compliment d'unes missions de servei públic.

En aquest sentit, l'apartat 1 de l'article 26 de la LCA disposa que la missió principal del servei públic de comunicació audiovisual competència de la Generalitat és "oferir a tots els ciutadans de Catalunya un conjunt de continguts audiovisuals [...] orientats a la satisfacció de llurs necessitats democràtiques, socials, educatives i culturals garantint de manera particular l'accés a una informació veraç, objectiva i equilibrada [...]".

D'altra banda, el Manual d'ús, part integrant del Llibre d'estil de la CCMA, estableix:

1.1.6. Gèneres de la informació

Explicuem l'actualitat aprofitant les possibilitats que ens ofereixen els diferents gèneres i formats tenint en compte el canal, el context, la situació i l'objectiu informatiu. Complementem la informació amb interpretació i opinió, de manera equilibrada, i busquem noves formes d'expressió per enriquir els nostres continguts"

1.7. Documentals

Televisió

[...].

En els documentals combinem informació i argumentació, i barregem els recursos narratius periodístics amb els recursos creatius i experimentals.

La llibertat narrativa i formal del documental ha d'anar unida al rigor periodístic i la investigació exhaustiva. El fet de desenvolupar una tesi o adoptar una perspectiva personal no treu que puguem ser fidels a la realitat i respectar els fets. Els arguments o la tesi de l'autor han de ser la conseqüència de l'exposició rigorosa dels fets.

[...]

La independència i la llibertat de creació no poden contravenir els nostres principis editorials.

Com a mitjà públic, reflectim en els nostres documentals l'ampli ventall de qüestions i estats d'opinió que animen el debat en una societat democràtica i, en general, que ajuden a ampliar els horitzons culturals de la població.

Així mateix, la Guia editorial, part integrant també del Llibre d'estil de la CCMA, assenyala:

2.3.13. Ciència

Difonem el progrés del coneixement científic, tecnològic i humanísticosocial amb un llenguatge precís i comprensible, i amb fidelitat a les fonts originals. Evitem el sensacionalisme i no equiparem especulacions amb fets.

2.3.14. Salut

2.3.14.1. Informació

Informem sobre salut amb la màxima exactitud, amb un llenguatge entenedor i precís, i a partir de fonts fidedignes. No confonem fets i dades objectives amb especulacions i evitem tant el sensacionalisme i la morbositat com els eufemismes.

[...]

No fem alarmisme quan informem sobre salut pública, i transmetem a la ciutadania les alertes que determinin les autoritats competents.

3. Anàlisi del contingut del programa

L'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant l'Informe 88/2012, de 6 de juliol, que s'adjunta a aquest Acord, ha analitzat el contingut del documental "Què mengem?" emès per TV3 el 30 de maig de 2012 dins del programa *Sense ficció*.

A l'informe es constata que la codirectora del documental i presentadora del programa, planteja, en la part introductòria, quines són les preguntes a les quals el programa vol donar resposta: què mengem amb el que mengem?; és segur el que arriba a la nostra taula? I, quina quantitat de productes químics, pesticides, metalls pesants, antibiòtics o additius, que podrien ser perjudicials per a la nostra salut, ingerim amb la dieta? Aquestes preguntes van acompanyades, en la mateixa introducció, d'afirmacions susceptibles de ser considerades con l'emmarcament del relat del programa: "Vivim en una de les societats amb més abundància d'aliments i amb més garanties sanitàries"; "el consumidor cada dia té més informació de quina és l'alimentació més equilibrada i més adequada per a la seva salut, però menjar saludable no vol dir risc zero"; "els científics alerten dels perills de l'efecte acumulatiu dels tòxics que ingerim amb la dieta al llarg de la nostra vida"; "aquesta preocupació fa que, cada vegada més, els consumidors busquin alternatives d'alimentació sense residus químics ni additius, els anomenats 'productes bio'"; "altres consumidors, [...] acaben tirant la tovallola i diuen allò de 'd'alguna cosa hem de morir!'"; "Però hi ha alternatives, tant de responsabilitat pública com d'actitud personal. Això és el que analitza el documental 'Què mengem?'".

En aquest context el documental dona veu a trenta persones que defensen diferents punts de vista tant pel que fa a la toxicitat dels aliments, com a la seguretat alimentària o als sistemes de producció.

Dinou de les trenta persones que intervenen en el documental, un 63,3%, basen explícitament el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics, i es distribueixen de la manera següent: 9 (47,3%) alerten sobre la presència de tòxics en els aliments; 6 (31,6%) informen sobre la seguretat en el control de la toxicitat dels aliments; 2 (10,5%) alerten sobre la toxicitat dels aliments, però també

informen sobre els mecanismes de control alimentari, i 2 més (10,5%) defensen la seguretat alimentària en la producció intensiva.

Els 11 participants restants, un 36,7%, són persones que no basen explícitament el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics i representen els punts de vista següents: 4 (36,7%) alerten sobre la presència de tòxics en els aliments, 3 de les quals associen la ingesta de determinats additius alimentaris o tòxics amb el desenvolupament de malalties sense aportar cap diagnòstic mèdic que ho corrobori; 6 (54,5%) defensen la producció ecològica i 1 (9%) defensa la seguretat alimentària en la producció intensiva.

D'altra banda, s'observa que entre les persones que participen en el documental hi ha qui defensa i qui qüestiona el paper de les autoritats i dels organismes responsables de la seguretat alimentària. En concret, s'hi poden trobar 14 intervencions realitzades per 9 persones diferents que es manifesten sobre les autoritats i els organismes responsables de la seguretat alimentària i totes basen el seu posicionament en la normativa vigent o en estudis científics. D'aquestes persones, 5 (8 intervencions) defensen el paper de les autoritats de seguretat alimentària i d'aquestes, 4 són representants de les autoritats en seguretat alimentària (3 de l'EFSA i 1 de la FDA). Les altres 4 (6 intervencions) qüestionen el paper dels organismes que regulen la seguretat alimentària (3 ocupen càtedres universitàries).

Així mateix, s'han detectat 6 fragments de l'off del documental en els quals s'estableix una dualitat legalitat/seguretat.

Finalment, el programa conclou amb una entrevista entre els dos codirectors del documental en la qual s'exposen els elements conclusius del programa i que es poden resumir en: les organitzacions públiques i la normativa garanteixen la seguretat dels aliments, tot i que hi poden haver determinats elements que interfereixen en la seva tasca i els seus objectius; els tòxics estan presents en gairebé tots els aliments en quantitats no perjudicials, però hi ha científics que alerten sobre els possibles efectes nocius de la combinació dels diferents tòxics; la producció ecològica és una alternativa creixent que minimitza la presència de tòxics en els aliments i en els organismes.

En resum, del resultat de l'anàlisi es constata que el documental contempla pluralitat de punts de vista respecte de les diferents qüestions que planteja i manté un cert equilibri, tant quantitatiu com qualitatiu, pel que fa a la presència de participants que alerten sobre la presència de substàncies tòxiques en els aliments i els que defensen l'existència legislativa i sistemes de control que garanteixen la seguretat alimentària. Un cert equilibri, també, s'observa entre les intervencions que defensen o posen en dubte el paper de les autoritats i els sistemes de seguretat alimentària. Amb tot, la conducció a través de l'off, complementada amb la part inicial del programa, prèvia al documental, i amb l'entrevista posterior, introdueixen aspectes que no només suposen una presa de posició davant les qüestions plantejades, sinó que comporten la incorporació d'elements que propicien el dubte sobre l'actuació de les autoritats de seguretat alimentària i sobre les conseqüències dels productes alimentaris que es consumeixen majoritàriament, que poden afavorir la creació d'un clima d'alarma sobre qüestions que afecten aspectes de la vida d'un gran nombre de població.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta els següents

ACORDS

1. Aprovar l'Informe 88/2012, de 6 de juliol, sobre l'anàlisi del contingut del programa *Sense ficció* "Què mengem?", el qual s'annexa com a part integrant d'aquest Acord.
2. Recordar a Televisió de Catalunya que cal extremar les mesures per tal d'evitar tractaments alarmistes de les informacions sobre la salut de les persones, en els termes a què fa referència la part expositiva d'aquest Acord, i això amb independència dels gènere o dels formats en què els continguts siguin emesos.
4. Notificar aquest Acord a les persones i entitats que han presentat les queixes i a Televisió de Catalunya, SA.

Barcelona, 25 de juliol de 2012

Roger Loppacher i Crehuet
President

Carme Figueras i Siñol
Consellera secretària

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya

INFORME 88/2012

Àrea de Continguts

Barcelona, 6 de juliol de 2012

Anàlisi del programa *Sense ficció* “Què mengem?”

Nom comercial:	TV3
Àmbit de cobertura:	Catalunya
Prestador :	TVC, SA
Data d'emissió :	30 de maig de 2012

ÍNDIX

1. Antecedents
2. Objecte de l'informe
3. Identificació del programa
4. Argument del programa
5. Estructura del documental
6. Anàlisi del contingut del documental
7. Síntesi de l'informe

1. Antecedents

En data 1 de juny de 2012 va tenir entrada al Consell un escrit (queixa 34/2012), via correu electrònic, sobre l'edició del 30 de maig del programa *Sense ficció* "Què mengem?", signat per una persona que s'identifica com a "veterinari col·legiat".

L'escrit manifesta que "en aquest programa no es varen observar el mínim desitjable i no es van respectar els nostres drets" pel que fa a la informació rebuda sobre "els tòxics en la cadena alimentària". Concretament, fa referència a:

- El no-respecte al "dret a la informació veraç", atès que diu que es dona una «informació "pseudocientífica" amb informació pamfletària o poc fonamentada»
- El no-respecte al "dret a la informació plural", atès que no es dona "entrada a cap altra visió de persones enteses, professionals de la indústria alimentària, inspecció veterinària oficial i científics amb altres punts de vista".
- El no respecte al "dret a saber quan estàs davant d'un espai publicitari".

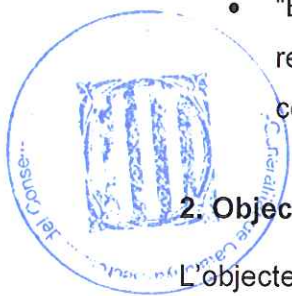
En data 26 de juny de 2012 va tenir entrada al Consell un segon escrit (queixa 43/2012), via correu electrònic, sobre el mateix programa, signat pel president de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya. Aquest mateix escrit va ser tramès per correu ordinari amb número de registre d'entrada 0003E/802/2012, de 4 de juliol.

En aquest segon escrit es manifesta el «malestar per com es van abordar algunes qüestions al programa *Sense ficció* anomenat "Què mengem?", ja que consideren que poden "crear una alarma". Concretament es fa referència a:

- No es van explicar els "requisits comunitaris, sinó que, a més, es va posar en dubte la credibilitat dels organismes oficials en matèria de seguretat alimentària".
- "El reportatge va presentar l'agricultura ecològica com l'únic tipus de producció respectuosa amb el medi ambient i amb la salut de les persones" i "sense contrastar amb experts del sector les informacions".

2. Objecte de l'informe

L'objecte de l'informe és l'anàlisi dels continguts del documental *Sense ficció* "Què mengem?", per tal de donar resposta a les queixes presentades.

3. Identificació del programa

Quadre 1. Identificació del programa

IDENTIFICACIÓ DEL PROGRAMA	
Prestador de serveis	TV3
Títol	"Què mengem?" (vídeo)
Programa contenidor	<i>Sense ficció</i>
Tipologia	Documentals
Origen i any	Catalunya, 2012
Producció	Copyright: TVC
Hora d'emissió	21.58 h - 23.23 h
Franja d'emissió	Horari protegit (parcialment)
Durada	1 hora i 24 minuts
Data d'emissió	30 de maig de 2012
Qualificació atorgada pel prestador de serveis	Per a tothom
Senyalització	Per a tothom (no hi apareix cap símbol)

4. Argument del programa

El documental *Sense ficció* "Què mengem?" explica quins productes tòxics podem trobar en els aliments que es consumeixen. Al programa, hi tenen veu institucions i persones relacionades amb el món de la recerca i la salut alimentària, així com persones que relacionen els tòxics dels aliments amb la dolència que pateixen.

La presentadora del programa *Sense ficció* i codirectora del documental "Què mengem?" fa una introducció del documental, la qual es transcriu a continuació:

"Hola, benvinguts a *Sense ficció*. Què mengem amb el que mengem? Aquesta és la pregunta que ens fa el documental que els presentem avui. És segur el que arriba a la nostra taula? Quina quantitat de productes químics, pesticides, metalls pesants, antibiòtics o additius que podrien ser perjudicials per a la nostra salut ingerim amb la dieta? Vivim en una de les societats amb més abundància d'aliments i amb més garanties sanitàries. El consumidor cada dia té més informació de quina és l'alimentació més equilibrada i més adequada per a la seva salut, però menjar saludable no vol dir risc zero. Els científics alerten dels perills de l'efecte acumulatiu dels tòxics que ingerim amb la dieta al llarg de la nostra vida i aquesta preocupació fa que, cada vegada més, els consumidors busquin alternatives d'alimentació sense residus químics ni additius, els anomenats 'productes bio'. Altres consumidors, però, atabalats amb tanta informació, acaben tirant la tovallola i diuen allò de "d'alguna cosa hem de morir!". Però hi ha alternatives, tant de responsabilitat pública com d'actitud personal. Això és el que analitza el documental 'Què mengem?'".

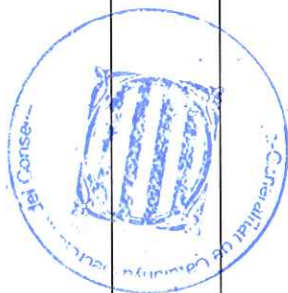
5. Estructura del documental

Quadre 2. Estructura del programa

Min		Contingut	Inserts (nombre d'inserts)
0:00	Presentació	Montse Armengou, presentadora de <i>Sense ficció</i> i codirectora del documental, introdueix el documental	--

1:50	"Què mengem?" Introducció	Imatges ficcionades per introduir el documental. Imatges dels aliments sobre els quals tractarà el documental; s'hi intercalen fragments de les entrevistes que hi apareixeran Imatges d'arxiu del NO-DO.	8 inserts Josep Lluís Domingo, catedràtic de toxicologia i salut mediambiental de la Universitat Rovira i Virgili Miquel Porta, catedràtic de salut pública de la Universitat Autònoma de Barcelona Josep Pàmies, horticultor i fundador de l'Associació Dolça Revolució Xavier Llebaria, director de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària Jordi Sunyer, codirector del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental Marià Alemany, catedràtic de nutrició i bromatologia de la Universitat de Barcelona Lluís Serra, president de la Fundació per a la Investigació Nutricional de la Universitat de Barcelona Marta Hugas, directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària
6:43	"Pesticides en fruites i verdures"	Imatges ficcionades per introduir el bloc en què es retolen noms de tòxics presents als aliments. Imatges dels aliments sobre els quals tracta el bloc; s'hi intercalen fragments d'entrevistes a diferents persones. El bloc acaba amb una petita secció dedicada a l'agricultura ecològica.	20 inserts Miquel Porta, catedràtic de salut pública de la Universitat Autònoma de Barcelona (4) Herman Fontier, director de pesticides de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària (2) Antonio Marhuenda, responsable de producció de Primaflor (2) Nicolás Olea, catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada (3) Marta Hugas, directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat

			Alimentària (1) Xavier Llebaria, director de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (1) Judith Marqués, persona afectada de la síndrome de sensibilitat química múltiple (2) Albert Presas (pare), agricultor ecològic de Can Perol (2) Albert Presas (fill), agricultor ecològic de Can Perol (1) Andreu Vila, enginyer agrònom de Can Perol (2)
22:32	"Aspartam i productes 'light'"	Imatges ficcionades per introduir el bloc en què es retolen "E-591" i la paraula "Aspartam". Imatges dels aliments sobre els quals tracta el bloc; s'hi intercalen fragments d'entrevistes a diferents persones. Inclusió d'imatges d'arxiu de la Comissió d'Investigació de l'aspartam al 1987 al Senat dels Estats Units, així com de la presa de possessió de Ronald Reagan com a presidents dels Estats Units. Projecció d'espots publicitaris dels anys vuitanta de begudes <i>light</i>. El bloc acaba amb una petita secció dedicada a l'agricultura ecològica.	30 inserts Betty Martini, fundadora de l'organització Mission Possible World Health International (2) David Hattan, toxicòleg d'additius de l'Agència Americana dels Aliments (FDA) (4) Larry Davidson, marit d'una persona morta presumptament a causa de la ingesta d'aspartam (1) James Turner, defensor del consumidor de Washington DC (4) Perter Infante, epidemiòleg de la Universitat de Washington DC (3) Wendy Saul, persona que es declara afectada pel consum d'aspartam (1) Lluís Serra, president de la Fundació per a la Investigació Nutricional de la Universitat de Barcelona (2) Morando Soffritti, director de la Fundació Europea d'Oncologia i Ciències Mediambientals "B. Ramazzini" de Bolonya

			(3) Bob Mehl, persona que es declara afectada pel consum d'aspartam (1) Robert Xalabarder, expresident de l'Associació Espanyola de Fabricants d'Additius Alimentaris (1) Marià Alemany, catedràtic de nutrició i bromatologia de la Universitat de Barcelona (2) Hugues Kenigswald, director d'additius de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària (3) Josep Pàmies, horticultor i fundador de l'Associació Dolça Revolució (3)
49:11	Peix i mercuri	Imatges ficcionades per introduir el bloc. Imatges dels aliments sobre els quals tracta el bloc; s'hi intercalen fragments d'entrevistes a diferents persones.	11 inserts Josep Lluís Domingo, catedràtic de toxicologia i salut mediambiental de la Universitat Rovira i Virgili (1) Julio Barea, responsable de contaminació de Greenpeace (2) Luis Francisco Núñez, secretari general de l'Associació Nacional d'Electroquímica (2) Jordi Sunyer, codirector del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (4) Miquel Porta, catedràtic de salut pública de la Universitat Autònoma de Barcelona (1) Marta Hugas, directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària (1)
59:54	Antibiòtics en carn i làctics	Imatges ficcionades per introduir el bloc. Imatges dels aliments sobre els quals tracta el bloc; s'hi intercalen fragments d'entrevistes a diferents persones. Retolació de titulars de	8 inserts Richard Roberts, Premi Nobel de Medicina 1993 (3) Joan Bassets, veterinari d'Ecogarrotxa (2)

		la premsa: "Los antibióticos en el ganado deben limitarse", "L'OMS alerta sobre l'abús dels antibiòtics", "antibióticos en la granja", "las bacterias se hacen fuertes", "El Nobel Richard Roberts alerta sobre las plagas resistentes", "L'Eurocambra alerta sobre l'ús excessiu d'antibiòtics". El bloc acaba amb una petita secció dedicada a la producció ecològica.	Marta Hugas, directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària (2) Santi Puigverd, ramader d'Ecogarrotxa (1)
1:07:45	Conclusió	Imatges del restaurant d'Enric Millà basat en una carta de plats elaborats amb productes ecològics i biològics. S'hi intercalen declaracions de les persones entrevistades	3 inserts Nicolás Olea, catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada (2) Andreu Vila, enginyer agrònom de Can Perol (1)
1:11:43	Entrevista	L'entrevista al codirector del documental, Ricard Bellis	--

6. Anàlisi del contingut del documental

En aquest apartat, s'hi inclouen els textos de l'*off*, el contingut dels inserts i el contingut de l'entrevista al codirector del documental, que contenen elements susceptibles de mostrar un posicionament respecte de la normativa vigent i les autoritats en seguretat alimentària, així com respecte de l'agricultura, la ramaderia i la indústria agroalimentària intensives i les ecològiques. S'hi analitzarà:

- La presència d'al·lusions explícites a estudis científics.
- Les intervencions dels actors que apareixen al documental, la suma total de la durada de les seqüències on un actor intervé i el posicionament que mantenen respecte del tema del documental.
- Les intervencions de persones que basen el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics.
- Les intervencions dels actors que apareixen al documental susceptibles de qüestionar o de defensar el paper de les autoritats i dels organismes responsables de salut pública.
- Els extractes de l'*off* que manifestin un posicionament respecte de la normativa vigent en salut alimentària i els organismes responsables de salut pública, i els sistemes productius esmentats en el documental.
- Els extractes de l'entrevista al codirector que posin de manifest un posicionament respecte de la normativa vigent en salut alimentària i els organismes responsables de salut pública, i els sistemes productius esmentats en el documental.
- La presència de marques o de noms d'empreses o productors.

6.1. La presència d'al·lusions explícites a estudis científics

El documental informa en diferents moments de l'existència d'estudis científics que posen de manifest la presència de tòxics en els aliments o en l'organisme de l'ésser humà, tant a partir de l'*off* del documental com de les intervencions de persones en forma d'inserts. Se citen explícitament en l'*off* els estudis següents:

Al·lusions a estudis científics que alerten de la presència de tòxics:

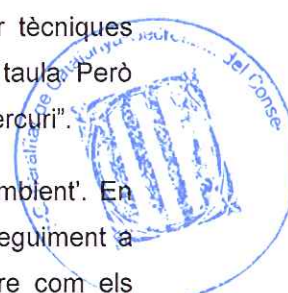
"L'any 2002, el catedràtic de salut pública Miquel Porta va dirigir a Barcelona un estudi únic a l'Estat espanyol. Per encàrrec de la Generalitat, va analitzar la sang de 919 catalans a la recerca de contaminants químics que s'acumulen al nostre organisme. Molts els ingerim a través de la dieta. Ningú, absolutament ningú, es lliurava de tenir almenys un d'aquests contaminants tan persistents que, fins i tot, es van trobar restes de DDT, prohibit des de fa 30 anys, per la seva toxicitat".

"El 1997, el doctor Marià Alemany va dirigir una investigació, l'anomenat 'Estudi Barcelona', que va evidenciar que, un cop dins l'organisme, l'aspartam podia provocar algunes alteracions".

"El 1997, el doctor Soffritti va fer un experiment amb 1.800 rates i va veure un augment de leucèmies entre les que havien consumit aspartam. El 2003 va repetir l'experiment, aquesta vegada amb dosis molt baixes d'aspartam però exposant els animals des de la vida fetal. Les leucèmies es van repetir. El 2006 va fer un nou experiment, aquesta vegada amb ratolins que, després de consumir aspartam, presentaven més càncers de fetge i pulmons".

"L'any 2008, Greenpeace va fer un estudi sobre la contaminació que causa la indústria del clor, un producte que se'ns ha fet imprescindible en la desinfecció d'aigües, la fabricació de plàstics o en farmàcia. Van detectar 9 punts negres a l'Estat espanyol, 3 a Catalunya. Les organitzacions ecologistes denuncien que podrien utilitzar tècniques més netes i respectuoses per al medi ambient i, en definitiva, per a la nostra taula. Però aquestes fàbriques no són les úniques responsables dels abocaments de mercuri".

"El Pau és un dels 3.800 nens que participa en l'estudi 'Infància i medi ambient'. En aquest ambiciós projecte, set hospitals i universitats espanyoles fan un seguiment a nens de diferents llocs de l'Estat espanyol des que van néixer per veure com els contaminants poden influir en el seu desenvolupament, i un dels aspectes que més preocupa és si el mercuri que han ingerit amb el peix, fins i tot quan les seves mares estaven embarassades, els pot haver afectat".

Al·lusions a estudis que informen sobre el control de la toxicitat dels aliments:

Herman Fontier: "El 2009, els estats membres van prendre 68.000 mostres de menjar. Només el 2,6% de les mostres sobrepassaven el nivell màxim de residus permès. Crec que això prova que a la Unió Europea tenim un bon sistema i que els agricultors estan utilitzant els pesticides de manera correcta".

"L'EFSA ha reavaluat l'aspartam fins a cinc ocasions i cada vegada ha arribat a la mateixa conclusió: que no representava cap perill per al consum humà".

Marta Hugas: "L'any 2008 es varen fer a la Unió Europea unes 750.000 anàlisis i, d'aquestes anàlisis, menys de 2.000 mostres varen donar nivells superiors als permesos. Sabem que hi ha moments, i llavors actuen les autoritats per controlar això, que algú es pot excedir, però no hem d'oblidar mai que el sistema de seguretat alimentària que tenim actualment a la Unió Europea és dels més..., que té uns estàndards més alts a nivell mundial, és a dir, que estem, com a consumidors, et puc assegurar que estem molt protegits".

Al·lusions a estudis científics que analitzen la presència de tòxics en l'organisme:

"El 2010 es va fer a França un estudi en què van participar prestigioses organitzacions internacionals, com World Wildlife Fund: van analitzar els tòxics que incorpora un nen de 10 anys en la seva dieta habitual".

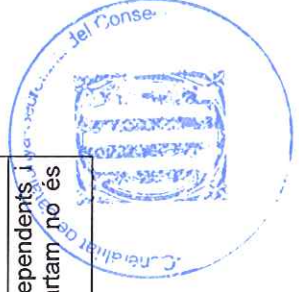
6.2. Intervencions durant el documental

Al llarg del documental, hi apareixen els actors següents, amb el temps de paraula indicat:

Quadre 3. Insertes del programa amb el temps de paraula

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament	Extracte de la intervenció
Porta, Miquel	Catedràtic de salut pública de la UAB	00:01:58	6	Alerta sobre els tòxics en els aliments	"El que és rellevant és l'exposició dia a dia durant molts dies de la nostra vida, que acaba amb l'acumulació de tòxics que contribueixen a causar les malalties que més ens afligeixen".
Sunyer, Jordi	Codirector del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental	00:01:40	6	Alerta sobre els tòxics en els aliments i informa sobre la seguretat alimentària	"Les nostres dades van a favor de, en cap manera, recomanar reduir el consum de peix en l'embaràs, sinó tot al contrari, consumir 6 vegades peix és més bo que consumir-ne 4. i més bo que consumir-ne 2, si excloem el peix blau gros, és a dir, tonyina o emperador o peix espasa".
Hugas, Marta	Directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	00:01:40	5	Informa sobre la seguretat alimentària	"Tenim un nivell de seguretat alimentària que no el podien haver imaginat els nostres avis i besavis".
Olea, Nicolás	Catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada	00:01:31	5	Alerta sobre els tòxics en els aliments	"Cuando Susana nos dice: ¿Y por qué tengo cáncer? Y tenemos una hipótesis que es prevenible, que no es Dios que te ha maldecido con los genes malditos, sino que es prevenible, porque depende de lo que comes y de lo que haces, pues, dale la información: come sano".
Domingo, Josep Lluís	Catedràtic de toxicologia i salut mediambiental de la Universitat Rovira i Virgili	00:01:29	4	Alerta sobre els tòxics en els aliments i informa sobre la seguretat alimentària	"Paracelso fa molts segles ja va dir que no hi havia substàncies bones ni dolentes, sinó que tot depenia de la dosi. Llavors és obvi que l'ideal fora que cap contaminant estigués present en els aliments, però estem parlant de l'ideal. Altra cosa és que ens arriben en prou concentració perquè la seva exposició ens pogués resultar nociva. I aquí està la gràcia d'aquests estudis".

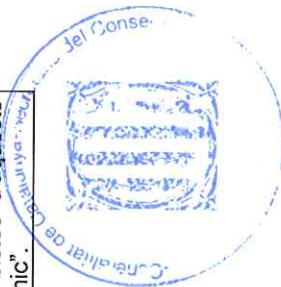
Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament	Extracte de la intervenció
Hattan, David	Toxicòleg d'additius de l'Agència Americana dels Aliments (FDA)	00:01:27	4	Informa sobre la seguretat alimentària	"L'aspartam, com ja he dit moltes vegades, i també ho han dit altres autoritats reguladores, és un dels productes alimentaris més analitzats de la història".
Pàmies, Josep	Horticultor i fundador de l'Associació Dolça Revolució	00:01:26	4	Defensa la producció ecològica	"No pot ser que estem pensant en fòre un biodièsel en un nou cotxe, un combustible ecològic en un cotxe perquè no contami tant, i no pensem en ficar un combustible ecològic a dintre del nostre, això és de bojos".
Turner, James	Defensor del consumidor de Washington DC	00:01:24	4	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"La meua conclusió és que van veure que l'aspartam podia ser insegur, però que era un producte multimilionari que podia substituir el sucre".
Vila, Andreu	Enginyer agrònom de Can Perol	00:01:24	4	Defensa la producció ecològica	"Lavors o entenem que hem de seguir el ritme de la terra i que hem de conviure amb un entorn natural, o la nostra societat està abocada al fracàs".
Alemanya, Marià	Catedràtic de nutrició i bromatologia de la UB	00:01:22	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"És un producte molt perillós que, probablement, és responsable de molts malalts i és molt probable que d'alguns morts".
Infante, Peter	Epidemiòleg de la Universitat de Washington DC	00:01:20	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"Si un producte pot causar càncer, retira'l del mercat".
Kenigswald, Hugues	Director d'additius de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	00:01:20	3	Informa sobre la seguretat alimentària	"Els estudis científics són una matèria base, una mica com les toxanes d'un mur, però nosaltres (EFSA) el que mirem és el conjunt del mur, no només una toxana. És evident que si les toxanes tenen un problema greu, el mur no serà estable, el mur es pot enfonsar, així que mirem en detall els estudis, però l'important és que tinguem una visió global del conjunt de les dades i no sols d'un estudi en concret".
Martini, Betty	Fundadora de l'organització Mission Possible World Health International	00:01:20	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"Des de fa 30 anys tenim estudis independents i cada un ens ha demostrat que l'aspartam no és segur".

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament	Extracte de la intervenció
Roberts, Richard	Premi Nobel de Medicina 1993	00:01:19	3	Alerta sobre la ingesta d'antibiòtics a través de la carn i els làctics	"El problema és que quan comences a utilitzar grans quantitats d'antibiòtics per tot arreu i passen al menjar, nosaltres, els humans, també estem consumint petites quantitats d'antibiòtics, de manera que estem creant les condicions exactes per crear resistències".
Serra, Lluís	President de la Fundació per a la Investigació Nutricional de la UB	00:01:17	3	Informa sobre la seguretat alimentària	"Jo no crec que hi hagi una indústria que vengui un producte que sàpiga que és cancerigen, sincerament ho crec; és a dir, que arribar a pensar això és tenir una ment una mica rebuscada".
Soffritti, Morando	Director de la Fundació Europea d'Oncologia i Ciències Mediambientals "B. Ramazzini" de Bolonya	00:01:11	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"Al final de tots aquests estudis podem dir que l'aspartam, en les nostres condicions experimentals, és capaç de provocar tumors en dues espècies animals, rates i ratolins, i a llocs diferents del seu cos. Per tant, es tracta d'un edulcorant que necessita una revisió pel que fa a la normativa vigent".
Barea, Julio	Responsable de contaminació de Greenpeace	00:01:10	2	Alerta sobre la presència de metalls pesants en el peix	"Estas aguas transportan esos elementos tóxicos, en este caso, el mercurio, termina en el mar y, en el mar, bueno, pues es consumido por muchas de las especies que al final nosotros terminamos comiendo".
Bassets, Joan	Veterinari d'Ecogarrotxa	00:01:10	2	Defensa la producció ecològica	"Fer-li entendre que allà on abans hi posava 20 animals potser només en caben 12, només li podré fer entendre si li faig entendre que d'aquests 12 en traurà un major benefici que no pas dels 20 que hi posava, perquè s'estalviarà molt en tractaments veterinaris, en antibiòtics".
Fontier, Herman	Director de pesticides de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	00:01:06	2	Informa sobre la seguretat alimentària	"La legislació ha establert els nivells màxims de residus que assegura que són segurs... El consumidor no s'ha de preocupar".
Llebaria, Xavier	Director de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària	00:01:00	2	Informa sobre la seguretat alimentària	"Si tinguéssim una prova científica que un determinat producte és molt contaminant, està molt present als aliments, es legislaria".

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament	Extracte de la intervenció
Marhuenda, Antonio	Responsable de producció de Primaflor	00:00:59	2	Defensa la seguretat alimentària en la producció intensiva	"Hoy día no se puede concebir una agricultura sin una protección con agroquímicos, imposible, porque no se podría concebir una agricultura ecológica global porque los volúmenes que estamos produciendo no se pueden, no se pueden llevar a cabo"
Marquès, Judith	Persona afectada de síndrome de sensibilitat química múltiple	00:00:57	2	Alerta sobre els tòxics en els aliments	"Quan nosaltres mengem qualsevol aliment i reaccionem perquè té algun pesticida, el que estem alertant és que allò, aquell aliment, és tòxic".
Núñez, Luis Francisco	Secretari general de l'Associació Nacional d'Electroquímica	00:00:55	2	Defensa la indústria electroquímica respecte de la presència de mercuri al peix	"Yo no puedo decir que es absolutamente ninguna, porque el cero absoluto no existe, pero no creo que sea la causa fundamental de esa contaminación, digamos de este tipo de pescados que usted me está hablando".
Presas, Albert (pare)	Agricultor ecològic de Can Perol	00:00:50	2	Defensa la producció ecològica	"Va fer, va fer més agricultura ecològica semblant l'avi que no pas jo. Jo vaig agafar l'època més dolenta, que si sóc viu és per miracle".
Davidson, Larry	Marit d'una persona morta presumptament a causa de la ingesta d'aspartam	00:00:40	1	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"Crec que l'aspartam va ser la causa de la mort de la Lisa. La Lisa tenia molta salut... No puc atribuir a res més que l'aspartam que ella acabés així".
Mehl, Bob	Persona que es declara afectada pel consum d'aspartam	00:00:31	1	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"Quan vaig començar a prendre l'aspartam jo estava sa" [...] "El metge em va dir que té un enverinament per aspartam, però no em truí més" [...] "Vaig anar a un altre especialista i em va dir que té lupus i que probablement és a causa de l'aspartam"
Presas, Albert (fill)	Agricultor ecològic de Can Perol	00:00:28	1	Defensa la producció ecològica	"En diem agricultura ecològica, però això és realment agricultura. És a dir, nosaltres li hem de posar la cueta aquesta d'ecològica per distingir-la de l'altra, quan hauria de ser l'altra que..., o sigui això és agricultura i l'altre és agricultura industrial o química, digues-li com vulguis".
Puigverd, Santi	Ramader d'Ecogarrotxa	00:00:28	1	Defensa la producció ecològica	"És clar, vull dir, jo sé que un bistec d'aquests només, no té cap component químic".

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament	Extracte de la intervenció
Saul, Wendy	Persona que es declara afectada pel consum d'aspartam	00:00:28	1	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam	"Aquesta és la típica compra americana. El més trist de tot això és que realment no estan comprant menjar, estan adquirint verins, químics, no pas nutrició".
Xalabarder, Robert	Expresident de l'Associació Espanyola de Fabricants d'Additius Alimentaris	00:00:12	1	Defensa la seguretat alimentària en la indústria dels edulcorants i additius	"Milions de dosis d'aspartam s'ha pres gent i els nens durant els anys que porta de vida, però milions, eh? Perquè n'hi ha a molts puestos. Hi ha hagut un sol cas d'aquestes alarmes i aquest d'això? Algú pot dir-ho, però no ho ha demostrat, i s'ha de demostrar".
Total		00:34:02	85		

Quadre 4. Inserts del programa, amb el temps de paraula, que alerten sobre la toxicitat dels aliments

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament
Porta, Miquel	Catedràtic de salut pública de la UAB	00:01:58	6	Alerta sobre els tòxics en els aliments
Olea, Nicolás	Catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada	00:01:31	5	Alerta sobre els tòxics en els aliments
Turner, James	Defensor del consumidor de Washington DC	00:01:24	4	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Alemaný, Marià	Catedràtic de nutrició i bromatologia de la UB	00:01:22	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Infante, Peter	Epidemiòleg de la Universitat de Washington DC	00:01:20	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Martini, Betty	Fundadora de l'organització Mission Possible World Health International	00:01:20	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Roberts, Richard	Premi Nobel de Medicina 1993	00:01:19	3	Alerta sobre la ingesta d'antibiòtics a través de la carn i els làctics
Soffritti, Morando	Director de la Fundació Europea d'Oncologia i Ciències Mediambientals "B. Ramazzini" de Bolonya	00:01:11	3	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Barea, Julio	Responsable de contaminació de Greenpeace	00:01:10	2	Alerta sobre la presència de metalls pesants en el peix
Marquès, Judith	Persona afectada de la síndrome de sensibilitat química múltiple	00:00:57	2	Alerta sobre els tòxics en els aliments
Davidson, Larry	Marit d'una persona morta presumptament a causa de la ingesta d'aspartam	00:00:40	1	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Mehl, Bob	Persona que es declara afectada pel consum d'aspartam	00:00:31	1	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Saul, Wendy	Persona que es declara afectada pel consum d'aspartam	00:00:28	1	Alerta sobre la toxicitat de l'aspartam
Total		00:15:11	37	

Quadre 5. Inserts del programa, amb el temps de paraula, que informen sobre la seguretat alimentària

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament
Hugas, Marta	Directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	00:01:40	5	Informa sobre la seguretat alimentària
Hattan, David	Toxicòleg d'additius de l'Agència Americana dels Aliments (FDA)	00:01:27	4	Informa sobre el control en seguretat alimentària
Kenigswald, Hugues	Director d'additius de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	00:01:20	3	Informa sobre la seguretat alimentària
Serra, Lluís	President de la Fundació per a la Investigació Nutricional de la UB	00:01:17	3	Informa sobre la seguretat alimentària
Fontier, Herman	Director de pesticides de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	00:01:06	2	Informa sobre la seguretat alimentària
Llebaria, Xavier	Director de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària	00:01:00	2	Informa sobre la seguretat alimentària
Total		00:07:50	19	

Quadre 6. Inserts del programa, amb el temps de paraula, que alerten sobre la toxicitat dels aliments però informen sobre la seguretat alimentària

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament
Sunyer, Jordi	Codirector del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental	00:01:40	6	Alerta sobre els tòxics en els aliments i informa sobre la seguretat alimentària
Domingo, Josep Lluís	Catedràtic de toxicologia i salut mediambiental de la Universitat Rovira i Virgili	00:01:29	4	Alerta sobre els tòxics en els aliments i informa sobre la seguretat alimentària
Total		00:03:09	10	

Quadre 7. Inserts del programa, amb el temps de paraula, que defensen la producció ecològica

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament
Pàmies, Josep	Horticultor i fundador de l'Associació Dolça Revolució	00:01:26	4	Defensa la producció ecològica
Vila, Andreu	Enginyer agrònom de Can Perol	00:01:24	4	Defensa la producció ecològica
Bassets, Joan	Veterinari d'Ecogarrotxa	00:01:10	2	Defensa la producció ecològica
Presas, Albert (pare)	Agricultor ecològic de Can Perol	00:00:50	2	Defensa la producció ecològica
Presas, Albert (fill)	Agricultor ecològic de Can Perol	00:00:28	1	Defensa la producció ecològica
Puigverd, Santi	Ramader d'Ecogarrotxa	00:00:28	1	Defensa la producció ecològica
Total		00:05:46	14	

Quadre 8. Inserts del programa, amb el temps de paraula, que defensen la seguretat alimentària en la producció industrial

Identificació	Activitat	Temps de paraula	Inserts	Posicionament
Marhuenda, Antonio	Responsable de producció de Primaflor	00:00:59	2	Defensa la seguretat alimentària en la producció intensiva
Núñez, Luis Francisco	Secretari general de l'Associació Nacional d'Electroquímica	00:00:55	2	Defensa la indústria electroquímica respecte de la presència de mercuri al peix
Xalabarder, Robert	Expresident de l'Associació Espanyola de Fabricants d'Additius Alimentaris	00:00:12	1	Defensa la seguretat alimentària en la indústria dels edulcorants i additius
Total		00:02:06	5	

Pel que fa a les intervencions de persones que basen explícitament el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics, hi trobem els actors següents:

Quadre 9. Persones que basen el seu posicionament en la normativa i les fonts científiques

<i>Identificació</i>	<i>Activitat</i>
Alemanya, Marià	Catedràtic de nutrició i bromatologia de la UB
Barea, Julio	Responsable de contaminació de Greenpeace
Domingo, Josep Lluís	Catedràtic de toxicologia i salut mediambiental de la Universitat Rovira i Virgili
Fontier, Herman	Director de pesticides de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària
Hattan, David	Toxicòleg d'additius de l'Agència Americana dels Aliments (FDA)
Hugas, Marta	Directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària
Infante, Peter	Epidemiòleg de la Universitat de Washington DC
Kenigswald, Hugues	Director d'additius de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària
Llebaria, Xavier	Director de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària
Marquès, Judith	Persona afectada de la síndrome de sensibilitat química múltiple
Núñez, Luís Francisco	Secretari general de l'Associació Nacional d'Electroquímica
Olea, Nicolás	Catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada
Porta, Miquel	Catedràtic de salut pública de la UAB
Roberts, Richard	Premi Nobel de Medicina 1993
Serra, Lluís	President de la Fundació per a la Investigació Nutricional de la UB
Soffritti, Morando	Director de la Fundació Europea d'Oncologia i Ciències Mediambientals "B. Ramazzini" de Bolonya
Sunyer, Jordi	Codirector del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental
Turner, James	Defensor del consumidor de Washington DC
Xalabarder, Robert	Expresident de l'Associació Espanyola de Fabricants d'Additius Alimentaris

Pel que fa a les intervencions de persones que no basen explícitament el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics, hi trobem els actors següents:

Quadre 10. Persones que no basen explícitament el seu posicionament en la normativa i les fonts científiques

<i>Identificació</i>	<i>Activitat</i>
Bassets, Joan	Veterinari d'EcoGarrotxa
Davidson, Larry	Marit d'una persona morta presumptament a causa de la ingesta d'aspartam
Marhuenda, Antonio	Responsable de producció de Primaflor
Martini, Betty	Fundadora de l'organització Mission Possible World Health International
Mehl, Bob	Persona que es declara afectada pel consum d'aspartam
Pàmies, Josep	Horticultor i fundador de l'Associació Dolça Revolució
Presas, Albert (fill)	Agricultor ecològic de Can Perol
Presas, Albert (pare)	Agricultor ecològic de Can Perol
Puigverd, Santi	Ramader d'EcoGarrotxa
Saul, Wendy	Persona que es declara afectada pel consum d'aspartam
Vila, Andreu	Enginyer agrònom de Can Perol

Pel que fa a les intervencions dels actors susceptibles de qüestionar o de defensar el paper de les autoritats i dels organismes responsables de la salut pública, en destaquen els fragments següents:

Quadre 11. Extractes dels inserts susceptibles de poder qüestionar o de defensar el paper de les autoritats i dels organismes responsables de la salut pública, presentats per ordre d'aparició en el relat

Identificació	Activitat	Extracte de la intervenció
Fontier, Herman	Director de pesticides de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	"El 2009, els estats membres van prendre 68.000 mostres de menjar. Només el 2,6% de les mostres sobrepassaven el nivell màxim de residus permès. Crec que això prova que a la Unió Europea tenim un bon sistema i que els agricultors estan utilitzant els pesticides de manera correcta".
		"La legislació ha establert els nivells màxims de residus que assegura que són segurs. Sí, al cap del dia pots consumir alguns residus de pesticides, però sempre complint els nivells legals establerts a la normativa 96/2005 . El consumidor no s'ha de preocupar".
Olea, Nicolás	Catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada	"El sistema està enfermo y el sistema o cambia o es una auténtica pantomima, ¿no? Si además no tienen en consideración los efectos que ocurren a bajas dosis ni tienen en consideración el efecto combinado, las reglas son malas, están incompletas". "Yo no tengo que demostrar la asociación del DDT y el cáncer de mama 30 años después de que haya ocurrido ni en los pesticidas y la criptorquidia 40 años o 10 años después de que haya ocurrido. Tú [les autoritats reguladores] tienes que decirme a mí que eso no va a ocurrir y, si no estás seguro de que no vaya a ocurrir, no lo pongas en el mercado".

Hugas, Marta	Directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	"Nosaltres no diem aquest llinar és el que s'ha de posar, nosaltres diem: amb aquest llinar es poden protegir d'aquesta manera la salut pública , i amb aquest altre llinar es poden protegir d'aquesta altra manera, i és llavors el gestor del risc que pren la decisió, perquè cada decisió té un cost, i en el món en què vivim també tenim en compte els costos".
Porta, Miquel	Catedràtic de salut pública de la UAB	"No hi ha dubte que alguns d'aquests límits (els que determinen les autoritats competents) estan posats perquè la indústria pugui seguir rutllant".
Llebaria, Xavier	Director de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària	"Si no confiem en aquests organismes internacionals , què ens queda per confiar, en el Google? I que ens doni informació, és a dir, que en certa manera jo crec que l' OMS té la credibilitat que té i que és un organisme internacional de referència, l' EFSA té la credibilitat que té i és un organisme internacional de referència, per tant, són els organismes en els quals confiem i que donen credibilitat i confiança a aquests estudis".
Turner, James	Defensor del consumidor de Washington DC	"No es pot confiar amb la FDA . La manera com prenen les seves decisions ni és científica ni és ètica, prenen les decisions basant-se en el poder. La FDA i la gent que treballa per a la indústria diuen: nosaltres no hi veiem cap problema. No diuen que l'aspartam sigui segur, diuen que no hi veuen cap problema. Tothom que ha estudiat el tema des d'un punt de vista objectiu diu: ep! A nosaltres sí que ens sembla que hi ha un problema".

Hattan, David	Toxicòleg d'additius de l'Agència Americana dels Aliments (FDA)	"L' FDA exigeix unes regulacions molt estrictes que s'anomenen ' Les bones pràctiques de laboratori '. Està estrictament estipulat com s'han de fer els estudis, amb un protocol que estableix clarament com s'han de portar a terme aquests estudis i que l' FDA supervisa amb molta cura".
Infante, Peter	Epidemiòleg de la Universitat de Washington DC	"Crec que, probablement, l' FDA està sota pressió perquè no faci res. Jo he treballat pel Govern durant 27 anys i sé com treballen: et trobes amb gent que té les espatlles molt ben cobertes, amb forts interessos econòmics i que pressionen l'agència perquè no faci res".
Núñez, Luís Francisco	Secretari general de l'Associació Nacional d'Electroquímica	"Todas las emisiones al agua de todas las electrólisis españolas conjuntas no llegan a 1,2 litros de mercurio. Dichas emisiones son tratadas previamente y son sometidas a un severo control por parte de la administración pública . Y, además, con el compromiso de todas las plantas de que, de una manera progresiva, irán suprimiendo la tecnología de mercurio por otra tecnología para antes del año 2020".
Hugas, Marta	Directora de riscos biològics de l'Agència Europea de Seguretat Alimentària	"El gestor del risc, quan pren les decisions, té en compte el que diu la ciència i té en compte també altres components; el cost de la decisió, l'impacte de la percepció del consumidor, el cost socioeconòmic, el consens entre els estats membres". "L'any 2008 es varen fer a la Unió Europea unes 750.000 anàlisis i, d'aquestes anàlisis, menys de 2.000 mostres varen donar nivells superiors als permesos. Sabem que hi ha moments, i llavors actuen les autoritats per controlar això, que algú es pot excedir, però no hem d'oblidar mai que el sistema de seguretat alimentària que tenim actualment a la Unió Europea és dels més..., que té uns estàndards més alts a nivell mundial, és a dir, que estem, com a consumidors, et puc assegurar que estem molt protegits".
Olea, Nicolás	Catedràtic de medicina interna de la Universitat de Granada	"Cada vez que vamos a un foro de agricultores o de consumidores iniciados se van horrorizados, porque dicen: ¿Y qué hago? O se hacen expertos en química o se agobian, porque todo lo que les rodea está contaminado. La solución es elige, piensa cómo influir sobre tus políticos y sobre aquellos que tienen capacidad de decisión para que decidan, protegiéndote a ti y a tus hijos, buscando modelos de consumo alternativo en donde haya menos consumo, menos uso de productos químicos, menos embalajes, menos procesamiento y menos consumo de productos que tú sabes o que alguien está sospechando que pueden tener un efecto sobre tu salud".

6.3. Continguts de l'off

Pel que fa a l'off del documental, s'han detectat els fragments següents susceptibles de poder contenir un posicionament respecte de la normativa vigent en salut alimentària i els organismes responsables de salut pública:

"Poden les restes de pesticides que mengem amb fruites i verdures ser perjudicials per a la nostra salut? **Les autoritats sanitàries** ho neguen rotundament, perquè tot el que arriba a la nostra taula ha passat desenes d'estrictes **controls de seguretat alimentària**, tant locals com internacionals".

"A Europa és pràcticament impossible menjar una poma que superi els límits màxims admesos de pesticides, però, cada vegada més, als metges els preocupen els possibles riscos d'aquestes dosis de residus químics. Dosis **legals** i molt baixes, però presents en molts aliments".

"La majoria de científics no qüestionen els actuals **nivells autoritzats** a l'agricultura, però a alguns els preocupa l'anomenat efecte còctel, el de la combinació dels diversos contaminants, tant dels aliments com dels ambientals. La decisió final la prenen els **organismes responsables** que hauran de tenir també en compte l'impacte socioeconòmic".

"L'**EFSA** ha reavaluat l'aspartam fins en cinc ocasions i cada cop ha arribat a la mateixa conclusió, que no representava cap perill per al consum humà. Estudis com el de Barcelona, o com el que porta a terme el doctor Morando Soffritti al prestigiós Institut Ramazzini de recerca contra el càncer de Bolonya, no s'han considerat suficients per prohibir o limitar l'aspartam, i això malgrat conclusions com aquestes".

"És menys segur per a la nostra salut menjar carn no ecològica? **Les autoritats sanitàries** ho neguen rotundament. Encara que un animal hagi estat tractat amb antibiòtics, quan la carn arriba a taula ha passat tots els **controls** perquè els residus de medicaments siguin mínims. Però, una altra vegada, residu mínim o legal no vol dir zero i, entre la llei i la ciència, hi torna a haver punts de vista diferents".

"Envoltats de contaminants, confosos per missatges que, de vegades, semblen contradictoris, entre què és **legal** i què és segur, molts consumidors tiren la tovallola i entonen allò de "d'alguna cosa hem de morir!". Però hi ha altres alternatives, tant de **responsabilitat pública** com d'actitud personal".

Pel que fa a l'off del documental, s'han detectat els fragments següents susceptibles de poder contenir un posicionament respecte dels sistemes productius esmentats en el documental:

"Els Presas són uns dels molts agricultors que han decidit passar-se a l'**agricultura ecològica** sotmesa a forts controls i que asseguruen que no utilitzen ni pesticides ni adobs químics. La **producció ecològica** està experimentant una forta demanda. El 2008, en ple esclat de la crisi, els Presas i quatre famílies més del Baix Llobregat van crear una cooperativa que donés resposta a un nou consumidor, aquell que vol un menjar el més sa possible per a ells i per al medi ambient. I no els va gens malament, tot i que són productes una mica més cars".

"Trobar una **alternativa natural** és la resposta de molts consumidors cada vegada que esclata la polèmica amb un determinat producte, com és el cas de l'aspartam. Pels qui no volen prendre sucre, ja sigui per motius de salut o de pes, l'estèvia s'ha convertit en un substitutiu dels edulcorants artificials que cada vegada té més seguidors i que ja recomanen alguns metges".

"Aquestes vaques difícilment rebran un antibiòtic en la seva vida. Formen part d'una granja **ecològica** de la Garrotxa. Durant molts anys, el consum ecològic, sense pesticides ni tòxics, s'associava a una dieta vegetariana, però això ha canviat radicalment i, avui, és possible trobar una àmplia oferta de carn, pollastre i làctics **ecològics**. La manca de confiança que va provocar en el consumidor escàndols com el de les hormones per engreixar bestiar o les vaques boges va fer que molts ramaders busquessin una alternativa en un sector que s'ensorrava".

"L'Enric Millà ha treballat amb alguns dels millors cuiners del món, fins que va decidir obrir un petit restaurant a Vallfogona de Balaguer amb una carta de **productes ecològics** i de productes de proximitat".

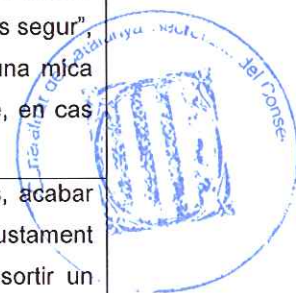
6.4. Continguts de l'entrevista amb el codirector del documental

Pel que fa a l'entrevista al codirector del documental, Ricard Belis –que s'emet a continuació del reportatge–, realitzada per la presentadora del *Sense ficció*, Montse Armengou –que és, alhora, codirectora del documental–, s'hi troben les declaracions següents:

Quadre 12. Extractes de l'entrevista amb el codirector del documental

Identificació	Activitat	Extracte de la intervenció
Belis, Ricard	Codirector del reportatge "Què mengem?"	"Sí. A mi una de les coses que em va impressionar fent el documental és fins a quin punt hi ha tòxics que ens envolten per tot arreu. Que estan, si cal, en petites proporcions per tot arreu. Una mica com, portem anys embrutant el nostre entorn. Anys amb aigües brutes, anys amb contaminació, anys aplicant pesticides, aplicant additius... i que aquests petits verins, o grans verins, trobem en petites dosis en molts aliments. Per tant, encara que fem.. mengem verdura, doncs aquesta verdura, aquesta fruita, també en tenen. Això em va <i>frapar</i> molt i fins a quin punt malalties que coneixem, que no sabem molt bé d'on venien, doncs vénen, poden venir, d'aquest menjar. El que passa que... a veure, no hi ha cap verí que sigui mortal, depèn de la dosi".
		"Això és el que dèiem. A mi em va <i>frapar</i> molt dir, bé, el mateix arsènic, doncs en petites dosis no és mortal. Llavors penso que tampoc hem de desesperar i que fent un menjar variat i, potser, invertint una mica més en aquest menjar (ecològic i biològic) perquè, avui en dia, es calcula que només gastem un 10% dels nostres ingressos a comprar menjar..." "Però clar, quan veus, diguem, el que costa fer un pollastre, dius "no pot ser que amb el preu que paguem el quilo es pugui fer un pollastre en condicions. D'alguna manera estem pagant, potser estem gastant el 10% en alimentació; els nostres avis gastaven el 40%. Potser, amb la que està caient, no hem de gastar el 40%, però potser tampoc el 10, tampoc sempre el més barat".
Armengou, Montse	Presentadora del programa <i>Sense ficció</i> i codirectora del documental "Què mengem?"	"Només que miris de comprar una miqueta més de producte biològic, evitar els greixos que, precisament, és on s'acumula... no només pels

		quilos de més, sinó que és on s'acumulen més els tòxics. De vegades són petites coses que ja ajuden a tenir una alimentació més sana..."
Belis, Ricard	Codirector del documental "Què mengem?"	"Això és una mica el que sorprèn. I també sorprèn adonar-te que aquestes agències alimentàries (entitats públiques) –dit per elles mateixes–, moltes vegades no tenen ni prou pressupost per fer tots els estudis que convenen i, moltes vegades, deleguen aquests estudis a les empreses privades d'alimentació..."
Armengou, Montse	Presentadora del programa <i>Sense ficció</i> i codirectora del documental "Què mengem?"	"I amb una altra particularitat que, moltes vegades, les agències de seguretat alimentària tenen conflictes d'interessos. Hem vist com alguns dels seus comitès investigadors tenen entre ells membres que estan vinculats amb la indústria, amb la qual cosa, de vegades, no et deixa massa tranquil. I, encara una altra cosa, la decisió, finalment, és política. Ells poden fer un dictamen científic, tècnic, però, finalment, la decisió és política i això, de vegades, et deixa amb una mica d'inquietud..."
Ricard Belis	Codirector del documental "Què mengem?"	"Jo estic convençut que ells fan els estudis per garantir la nostra salut, però, d'alguna manera, sempre te n'adones que productes que anys anteriors deien que no eren tòxics, acaba demostrant-se que finalment ho són. El DDT, que és l'exemple amb el que començàvem el documental, aquelles imatges antigues tan <i>frapants</i> , doncs semblava que era la cosa més innòcua del món. Inclús sulfataven els nanos directament sota la roba perquè no passava res amb el DDT. Ara sabem que és un tòxic dolentíssim, persistent. Encara ara s'estan trobant restes de DDT, tot i que fa anys que no s'utilitza, i això fa pensar una mica que moltes d'aquestes coses que et diuen ara "home, és segur", ostres, igual no, no? I potser em quedo una mica amb la frase del Nicolás Olea que diu que, en cas de dubte, més val no arriscar-nos".
Montse Armengou	Presentadora del programa <i>Sense ficció</i> i codirectora del documental "Què mengem?"	"Potser m'agradaria, no sé què en penses, acabar amb una notícia esperançadora, i és que justament quan estàvem acabant el documental va sortir un nou estudi d'en Miquel Porta, del doctor Miquel Porta, que apareix en el documental, dient que començava a baixar, bastant, el nivell de tòxics dels

		habitants de l'àrea de Barcelona i això s'atribueix, precisament, a algunes mesures de pesticides, herbicides i productes que s'han anat prohibint. Potser per aquí ens comencem a encarrilar a un futur una mica més sa i més net".
Belis, Ricard	Codirector del documental "Què mengem?"	"Sí. Suposo que tant l'augment de la producció ecològica, com la compra, com la progressiva prohibició de certs tòxics, ens dóna una visió esperançadora del que pot ser, no només la nostra alimentació, sinó el nostre medi ambient..."

6.5. La presència de marques o de noms d'empreses o productors

A més de les opinions de la comunitat científica, de les autoritats en seguretat alimentària, dels professionals del sector, dels activistes i de les possibles persones afectades, hi trobem la presència d'al·lusions explícites a empreses del sector alimentari:

Quadre 13. Presència de marques o de noms d'empreses o productors

<i>Identificació</i>	<i>Descripció</i>	<i>Aparició</i>
Primaflor	Empresa dedicada al conreu, producció, comercialització i distribució de productes hortofructícoles	Antonio Marhuenda, responsable de producció
Dolça Revolució	Associació que divulga coneixements sobre plantes i teràpies naturals. Comercialitza productes de Pàmies hortícoles i altres productors	Josep Pàmies, horticultor i fundador de l'Associació Dolça Revolució
Can Perol	Empresa de producció i de comercialització de productes agroalimentaris sense la utilització de pesticides	Albert Presas (pare) i Albert Presas (fill), agricultors ecològics de Can Perol
EcoGarrotxa	Empresa distribuïdora de productes càrnics i làctics ecològics	Joan Bassets, veterinari d'EcoGarrotxa, i Santi Puigverd, ramader d'ecoGarrotxa

Quadre 14. Presència d'organitzacions empresarials

<i>Identificació</i>	<i>Activitat</i>
Núñez, Luís Francisco	Secretari general de l'Associació Nacional d'Electroquímica
Xalabarder, Robert	Expresident de l'Associació Espanyola de Fabricants d'Additius Alimentaris

7. Síntesi de l'informe

7.1. Antecedents

En data 1 de juny de 2012 va tenir entrada al Consell un escrit (queixa 34/2012), via correu electrònic, sobre l'edició del 30 de maig del programa *Sense ficció* "Què mengem?", signat per una persona que s'identifica com a "veterinari col·legiat", que manifesta que "en aquest programa no es varen observar el mínim desitjable i no es van respectar els nostres drets" pel que fa a la informació rebuda sobre "els tòxics en la cadena alimentària".

Posteriorment, el 26 de juny de 2012 per correu electrònic i el 4 de juliol per correu ordinari, amb número de registre d'entrada 0003E/802/2012, la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya manifesta el "malestar per com es van abordar algunes qüestions al programa *Sense ficció* anomenat 'Què mengem?', ja que consideren que poden "crear una alarma" (queixa 43/2012).

7.2. Objecte de l'informe

L'objecte de l'informe és analitzar els continguts del programa *Sense ficció* "Què mengem?" per tal de donar resposta a les queixes presentades. Concretament, s'analitza:

- La presència d'al·lusions explícites a estudis científics.
- Les intervencions dels actors que apareixen al documental, la suma total de la durada de les seqüències on un actor intervé i el posicionament que mantenen respecte del tema del documental.
- Les intervencions de persones que basen el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics.
- Les intervencions dels actors que apareixen al documental susceptibles de qüestionar o de defensar el paper de les autoritats i dels organismes responsables de salut pública.
- Els extractes de l'*off* que manifestin un posicionament respecte de la normativa vigent en salut alimentària i els organismes responsables de salut pública, i els sistemes productius esmentats en el documental.

- Els extractes de l'entrevista al codirector que posin de manifest un posicionament respecte de la normativa vigent en salut alimentària i els organismes responsables de salut pública, i els sistemes productius esmentats en el documental.
- La presència de marques o de noms d'empreses o productors.

7.3. Resultats de l'anàlisi

El programa s'inicia amb una introducció al documental per part de la presentadora del programa *Sense ficció*. En l'informe es constata que Montse Armengou, presentadora del programa i codirectora del documental "Què mengem?", planteja les preguntes a les quals el programa vol donar resposta:

"Què mengem amb el que mengem?";

"És segur el que arriba a la nostra taula?"

"Quina quantitat de productes químics, pesticides, metalls pesants, antibiòtics o additius que podrien ser perjudicials per la nostra salut ingerim amb la dieta?".

En la mateixa introducció, la presentadora formula un seguit d'afirmacions susceptibles de ser considerades l'emmarcament del relat del documental:

"Vivim en una de les societats amb més abundància d'aliments i amb més garanties sanitàries";

"El consumidor cada dia té més informació de quina és l'alimentació més equilibrada i més adequada per la seva salut, però menjar saludable no vol dir risc zero";

"Els científics alerten dels perills de l'efecte acumulatiu dels tòxics que ingerim amb la dieta al llarg de la nostra vida";

"cada vegada més, els consumidors busquin alternatives d'alimentació sense residus químics ni additius, els anomenats 'productes bio'";

"Altres consumidors, [...] acaben tirant la tovallola i diuen allò de 'd'alguna cosa hem de morir!'";

"Però hi ha alternatives, tant de responsabilitat pública com d'actitud personal. Això és el que analitza el documental 'Què mengem?'".

El documental "Què mengem?" s'estructura en quatre grans blocs que fan referència a:

- Els pesticides en fruites i verdures
- L'aspartam
- El peix i el mercuri
- Els antibiòtics en la carn i en els làctics

Pel que fa al contingut del documental i a les fonts científiques citades, hi trobem al·lusions directes a **8 estudis científics**:

Quadre 15. Al·lusions directes a estudis científics

<i>Font científica</i>	<i>Bloc del programa on apareix</i>
Estudi realitzat per Miquel Porta, l'any 2002, amb relació a la recerca de contaminants químics que s'acumulen al nostre organisme	Pesticides en fruites i verdures
Estudi realitzat per l'Estat francès sobre el nivell de tòxics que acumula un infant de 10 anys, l'any 2010	Pesticides en fruites i verdures
Estudi de la Unió Europea sobre els residus tòxics en el menjar realitzat l'any 2009	Pesticides en fruites i verdures
Estudi Barcelona per Marià Alemany, l'any 1997	Aspartam
Estudi del doctor Soffriti a partir d'experiments realitzats el 1997, 2003 i 2006	Aspartam
5 avaluacions de l'aspartam realitzats per l'EFSA	Aspartam
Estudi sobre la contaminació que causa la indústria del clor realitzat per Greenpeace, l'any 2008	Peix i mercuri
Estudi sobre la infància i el medi ambient realitzat per hospitals i universitats de l'Estat espanyol, en curs	Peix i mercuri
Estudi realitzat per la Unió Europea sobre els residus tòxics en el menjar, l'any 2008	Antibiòtics en carn i làctics

Al llarg del documental "Què mengem?" s'han identificat **30 actors** que sumen un temps de paraula de **34 minuts i 2 segons** distribuïts en **85 inserts**.

Quadre 16. Inserts del programa amb el temps de paraula i el posicionament

Nombre d'actors	Posicionament	Temps de paraula	% sobre total temps paraula	Inserts	% sobre total inserts
13	Alerta sobre els tòxics en els aliments	00:15:11	44,6%	37	43,5%
6	Informen sobre la seguretat alimentària	00:07:50	23,0%	19	22,4%
6	Defensen la producció ecològica	00:05:46	16,9%	14	16,5%
2	Alerta sobre els tòxics en els aliments i informa sobre la seguretat alimentària	00:03:09	9,3%	10	11,8%
3	Defensen la seguretat alimentària en la producció industrial	00:02:06	6,2%	5	5,9%
Total		00:34:02	100%	85	100%

Dels 30 actors, n'hi ha 19, un 63,3% (vegeu el quadre 9) que són persones que **basen explícitament el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics**, i es distribueixen de la manera següent: 9 actors alerten sobre la presència de tòxics en els aliments, 6 actors informen sobre la seguretat en el control de la toxicitat dels aliments, 2 actors alerten sobre la toxicitat dels aliments però també informen sobre els mecanismes de control alimentari, i 2 actors defensen la seguretat alimentària en la producció intensiva.

N'hi ha 11 de 30, un 36,7% (vegeu el quadre 10) que són persones que **no basen explícitament el seu posicionament en la normativa vigent, en estudis, anàlisis i experiments científics**, i es distribueixen de la manera següent: 4 actors alerten sobre la presència de tòxics en els aliments, 3 dels quals associen la ingesta de determinats additius alimentaris o tòxics amb el desenvolupament de malalties sense aportar cap diagnòstic mèdic que ho corrobori; 6 actors defensen la producció ecològica i 1 actor defensa la seguretat alimentària en la producció intensiva.

Amb referència a les intervencions d'actors que defensen o qüestionen el paper de les autoritats i dels organismes responsables de la seguretat alimentària, hi ha **14 intervencions** realitzades per **9 actors** (vegeu el quadre 11), tots ells són personatges que basen el seu posicionament en la normativa vigent o en estudis científics. 5 personatges (8 inserts) **defensen el paper de les autoritats de seguretat alimentària**. D'entre ells, 4 són representants de les autoritats en seguretat alimentària (3 de l'EFSA, 1 de la FDA). Hi ha 4 personatges (6 inserts) que **qüestionen el paper dels organismes que regulen la seguretat alimentària** (3 catedràtics d'universitats).

S'ha detectat la presència de **6 fragments de l'off** del documental susceptibles de contenir un posicionament respecte de la normativa vigent en salut alimentària i els organismes responsables de salut pública en els quals s'estableix la dualitat entre legalitat i seguretat.

S'ha detectat la presència de **3 noms d'empreses** (Primaflor, Can Perol i EcoGarrotxa) i **1 nom d'una associació** vinculada a la comercialització de determinats productes (Dolça Revolució). També s'ha inclòs en el documental el testimoni de dues persones vinculades amb dues associacions empresarials.

El programa conclou amb una entrevista de la presentadora del programa i codirectora del documental "Què mengem?" al codirector del documental, Ricard Belis, en què exposen el següent:

- Les organitzacions públiques i la normativa garanteixen la seguretat dels aliments, tot i que hi pot haver determinats elements que interfereixen en la seva tasca i els seus objectius.
- Els tòxics estan presents en gairebé tots els aliments en quantitats no perjudicials. Tot i això, hi ha científics que alerten sobre els possibles efectes nocius de la combinació dels diferents tòxics presents en els aliments.
- La producció ecològica és una alternativa creixent que minimitza la presència de tòxics en els aliments i en els organismes.

- Cost de l'informe: 35 hores.

